

Az evangélium társadalomerkölcsi gondatvilága

Írta Fischer Gyula dr.

azánk politikai kurzusa, iránya keresztény-magyar, keresztény-nemzeti legyen és lesz ezen túl, – ezt a szózatot, ezt az üzenetet hallottuk a nemzet mostani vezérférfaitól, különböző pártsoportoktól, szövetségektől, szervezetektől, politikai alakulatoktól. Bizonyára nincs, aki ezekkel a kijelentésekkel ellenkezne, vagy azokat kifogásolná. Igen, legyen keresztény-magyar, keresztény-nemzeti a politikai kurzus iránya. Csak mellékesen jegyzem meg, hogy az öröklött, rajongó magyar honszerelern, az ősi magyar hazafiság mégis azt követelné, hogy magyar-keresztény, nemzeti-keresztény legyen ez a kurzus és nem megfordítva. Mert valahányszor szóesett a felekezeti és politikai hovatartozóságról, ugyebár, megannyiszor a magyar, a nemzeti eszmét állították homloktérbe és csak másodsorban a vallásit. De, mondom, csak mellékesen említem ezt. Ellenben nagy álmélkodással keli fölvetnem a kérdést: hát eddig nem ez a kurzus világított? Magyarország hajójának vitorláit nem a magyar keresztény, nem a nemzeti-keresztény – vagy maradjunk meg annál a másik verctu formulánál – nem a keresztény-magyar, nem a keresztény-nemzeti kurzus szele feszítette, dagasztotta? Vajjon milyen más szellem lüktetett akkor a politikai elméletben és életben, gondolkozásmódban és gyakorlatban.

érmekben és azok megnyilvánulásaiban? Ezer év dicsőséges múltjára tekint vissza Szent István koronája: milyen fény áradt belőle? Úgy tanultuk az iskolában és úgy tapasztaltuk a valóságban, hogy keresztény-magyar, keresztény-nemzeti volt itt minden; a leghalkabb lélekrezzenéstől a törvényalkotás fenséges művéig. A világraszóló győzelmek, amelyeket a nemzet aratott, keserves vereségek, amelyeket elszenvedett, a hős küzdelmek, melyeket léteért és fennállásáért vívott, a tatár, török, osztrák jármok, amelyeket büszke vállakon hordott, a történelmi nagy korszakok viharai, amelyek dúlták és pusztították, de le nem törték, – mindezek nem a keresztény-magyar, nem a keresztény-nemzeti eszme élő erejében látták Magyarországot?

Nem beszélek régi időkről, a Hunyadiakról, Bocskayakról. Rákócziakról, csak az utolsó ötven esztendő alakjaira pillantok. Deák és Andrássy, Horváth Boldizsár és Eötvös. Kossuth és Széchenyi, Tisza Kálmán és Apponyi, Csáky és Szilágyi, Széli és Baross, Wlassich és Wekerle, Bánffy Dezső és Tisza István, a nemzetnek e hivatott vezérei, nem mondhatók magyaroknak és keresztényeknek a szó legtisztább értelmében? His a főispánok, alispánok, főszolgabírák, szolgabírák és polgármesterek, a városok községek, falvak vezetői – mindenki tudja – szintén keresztények és magyarok voltak mind. A főrendiház és a képviselőház tagjai – igen csekély kivétellel – a keresztény világ köréből kerültek ki és egyházuk és nemzetük hű fiainak vallották magukat. Azoknak is ünnepelték őket.

Csak a proletárdiktatúra gyűlöletes emlékezetű hónapjai alatt nem volt a szellem sem keresztény, sem nemzeti. Az a szellem, az az életfelfogás absztrahálja e két elemet; kikapcsolja e két fogaimat a maga tanításai gyűjteményéből. Semmiféle hazával, semmiféle vallással avagy felekezettel nem vállal közösséget. De addig az időig épp oly nagy hazafiak, mint hívő keresztények álltak a nemzet élén.

Huszár volt miniszterelnök szemére lobbantotta a nemzetnek, hogy otthagyta a vallás talaját, eltávozott a keresztény szellemtől, hűtlen lett a hithez, a keresztény tanok életnézetéhez, erkölcstörvényei fölfogásához, és ebben a súlyos bűnben látja eredetét a reánk szakadt szerencsétlenségnek, romlásnak, ebben találja gyökerét a háború elvesztésének. Jól esik, hogy ezt a szemrehányást sem kell elfogadnunk. Mert szinte ellenállhatatlan kényszerrel tolja föl magát egy sereg kérdés. A győztes nemzetek talán jobbak, hívőbbek, vallásosabbak, keresztényiebbek voltak a magyar nemzetnél? Az angolok istenes életű emberek? A franciák tisztán jámborok népe? Az amerikaiak, olaszok, a románok, szerbek, csehek a keresztény szellem fölszentelt őrei, harcosai? És ezért győzött az entente? Én azt hiszem, a magyar nemzet egy szemernyivel sem volt rosszabb a többieknél és az ellene cinéit vád legalább is oly joggal terjeszthető ki minden más nemzetre is. Csodákat mívelt a magyar nemzet boldogtalan kimenetelel, emberfölötti mérközésében, a fronton is, a front mögött is. Az igazságos ítélet megállapítja majd heroikus kitartását, pártját ritkító szövetségi hűségét, mindenét odaadó áldozatkészségét, hazaszerető hevületét és fenkölt történelmi jellemét.

Ezek után szükségét érzem annak, hogy közelebről *nézzem* meg a keresztény világszemléletet. És ebből a célból *elővettem* és átolvastam az evangéliumot. Most is, mint egyébkor, azzal a komolysággal és kegyelettel, aminőre az olyan könyv kötelez, amely százmilliók vallásának alapokirata, hitének kútforrása.

Magától értetődik, hogy nem hordhatom össze mindazokat a nyilatkozatokat és tanításokat, amelyek az ősi, tiszta keresztény szellem visszhangjai. Csak azokat fogom idézni, amelyekben az a szellem a legvilágosabban kidomborodik és félreérthetetlenül szólal meg. És lehetett volna őket szempontok szerint csoportosítani; csak hogy helyesebbnek tetszett, ha úgy sorolom föl, ahogy az egyes könyvekben és levelekben egymásután következnek. Mert így sokkal beszédesebben, elevebben és közvetlenebbül hatnak. Megjegyzem, hogy a Károli Gáspár fordítását használni, annak szövegét követtem, pontosan és hűen, azzal az egyetlen változtatással, hogy az ottani ósdi nyelvet itt-ott a mai használatossal cseréltem föl.

MÁTÉ EVANGÉLIUMA

5. fejezet

2. És száját megnyitván (Jézus), tanítja vala őket, mondván:
3. Boldogok a lelki szegények – mert övék a mennyeknek országa.
5. Boldogok az alázatosak, mert ők örökség szerint fogják bírni a földet.
6. Boldogok, akik éheznek és szomjúhozják az igazságot, mert ők megelégtettek.
7. Boldogok az irgalmasak, mert ők irgalmasságot nyernek.
8. Boldogok, akiknek szíve tiszta, mert ők az Istent meglátják.
9. Boldogok a békességre igyekezők – mert azok Isten fiainak mondatnak.
29. Hogyha a te jobb szemed azt mivel, hogy megbotránkozzál. vájdi ki azt és vesd el tőled . . .
30. És ha a te jobbkezed megbotránkoztat téged, vágd el azt, és vesd el tőled . . .
33. ... megmondattott a régieknek: A te esküvésedben ne hazudj ...
34. Én pedig azt mondom nektek, hogy semmiképpen ne esküdjeteek...
38. Hallottátok, hogy megmondattott: Szemet szemért . . .
39. Én pedig azt mondom nektek, hogy a gonosznak ne álljatok ellene gonoszszal; hanem aki téged jobbfelül arcul ütend, fordítsad a másik orcádat is.
40. ... És aki ... el akarja venni a te alsóruhádát, engedd néki felsőruhádát is.
42. Aki tőled kér, adj neki; és aki kölcsön kér tőled, meg ne vessed.
43. ... megmondattott: Szeressed felebarátodat és gyűlöljed ellenségéd¹⁾.
44. Én pedig azt mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket.
45. Hogy legyetek a ti mennyei Atyátoknak fiai . . .
46. Mert hu azokat szeréteek, akik titeket szeretnek, micsoda jutalmát veszitek annak? Nemde a fukarok is azonképpen rnívelnek-e?

¹⁾ „És gyűlöljed ellenségédet” nem áll sehoh az Ó-testamentumban, melyet Jézus a „Régiek” alatt ért. Úgy magyarázom c toldalékot, hogy Jézus minél élesebben akar általa rámutatni arra, hogy nemcsak a felebarátot kell szeretni. Az Ó-testamentum (Mózes 3. kötet, 19. fejezet, 18. vers) ezt mondja: „Bosszúálló ne „légy és haragot ne tarts a te néped ellen, hanem szeresd lelebarátodat, mint magadat.” Mózes 2. kötet, 23. fejezet, 4-5. vers is tömör szavakkal int, hogy segítségére legyünk ellenségünknek, ha ránk szorul.

MÁTÉ EVANGÉLIUMA*7. fejezet*

12. Valamit akartok azért, hogy cselekedjenek az emberek tiveletek, azonképen cselekedjetek ti is azokkal; mert ez a Törvény¹⁾, és a Próféták.

MÁTÉ EVANGÉLIUMA*12. fejezet*

25. Jézus pedig . . . monda nekik: Minden ország, mely magában meghasonlik, elpusztul, és egy város is- vagy háznép, mely meghasonlik magában, meg nem maradhat.

MÁTÉ EVANGÉLIUMA*18. fejezet*

21. ... hozzá menvén Péter, monda: Uram, megbocsássak-e atyám? fiának valamennyiszer ellenem vetkezik? Megbocsássak-e hétszer?

22. Monda neki Jézus: Nem mondom néked, hogy hétszer csak, hanem hetvenhétszer is.

MÁTÉ EVANGÉLIUMA*22. fejezet*

35. És megkérdé őtet . . . egy Törvény tudó:

36. Mester, melyik a nagy parancsolat a törvényben?)

37. Jézus pedig monda: Szeresd Uradat, Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből és teljes olmédből).

38. Ez az első és nagy parancsolat.

39. A második pedig hasonlatos ehez: Szeresd felebarátodat mint tenmagadat⁴⁾

40. E két parancsolattól függ az egész törvény és a Próféták.

MÁTÉ EVANGÉLIUMA*26. fejezet*

52. ... monda Jézus: Tedd el a te szablyádat helyére: mert valakik fegyvert fognak, fegyverrel kell veszniök.

MARK EVANGÉLIUMA*12. fejezet*

28. ... egy az írás-tudók közül . . . megkérdé őt: Melyik minden parancsolat között az első?

29. Jézus felele neki: Minden parancsolat között az első ez: Halljad Izrael, a mi Urunk Istenünk egy Úr⁵⁾).

30. Szeresd azért Uradat, Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből és teljes erődből⁶⁾). Ez az első parancsolat.

31. És a második hasonló ehez: Szeresd felebarátodat, mint magadat⁷⁾. Nincsen más ezeknél nagyobb parancsolat.

¹⁾ „Törvény” alatt mindig az Ó-testamentum értendő. Ez a tanítás Hilleltől, a nagy egyházatyától származik, aki öt évvel Jézus születése után halt meg.

²⁾ Azaz: a Tórában.

³⁾ Mózes 5. kötet, 6. fejezet, 5. vers szóról-szóra.

⁴⁾ Mózes 3. kötet, 19. fejezet, 18. vers, szóról-szóra.

⁵⁾ 5. kötet. 6. fejezet, 4. vers szóról-szóra.

⁶⁾ Mózes 5. kötet 6. fejezet, 5. vers szóról-szóra.

⁷⁾ Mózes 3. kötet 19. fejezet, 18. vers szóról-szóra.

LUKÁCS EVANGÉLIUMA*1. fejezet*

11 ... Akinek két köntöse van, közölje azzal akinek nincsen, és akinek vagyon eledele, hasonlatosképen cselekedjék.

12-13. Eljövének a publikánusok¹⁾ is ... monda nekik: Semmit többet ne vegyetek, hanem ami élőtökbe rendeltetett.

14. Megkérdezték őket a vitézek²⁾ ... monda nekik: Senkit meg ne rontsatok, senki ellen ne patvarkodjatok és megelégedjetez zsoldokkal.

LUKÁCS EVANGÉLIUMA*6. fejezet*

27. Szeressétek ellenségeiteket; jót tegyetek azokkal, kik titeket gyűlölnék.

31. És amint akarjátok hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is azonképen cselekedjetez azokkal.

36. Legyetek irgalmasok, mint a ti Atyátok is irgalmas.

37. Ne ítéljetez és nem fogtok ítéletni; ne kárhoztassatok és nem fogtok kárhoztatni; megbocsássatok és nektek is megbocsáttatik.

41. Miért néked a te atyádfia szemében való szálkát, a gerendát pedig, mely saját szemedben vagyon, nem veszed eszedbe?

LUKÁCS EVANGÉLIUMA*12. fejezet*

22. ... Ne legyetek szorgalmatosak a ti életetekről, mit egyetkese a testről, mivel kelljen befedeztetetek.

33. Adjátok el jószágtokat és adjatok alamizsnát. Szerezzetez magatoknak oly erszényeket, melyek meg nem avulnak és mennyországban elfogyhatatlan kincset . . .

PÁL LEVELE A RÓMABELIEKHEZ*12. fejezet*

6. Minthogy külömb-külobmb ajándékink vannak a nekünk adatott kegyelem szerint: akár írásmagyarázás. magyarázzuk azt a hit regulája szerint.

7. Akár szolgálat, forgolódjunk a szolgálatban; aki tanító a tanításban.

8. Aki intő, az intésben; aki alamizsnaosztogató, szelidségben; aki előljáró, szorgalmatossággal járjon aki másön könyörülővidámsággal mi vei jé.

9. A szeretet ne legyen tettetés. Iszonyodjatok a gonosztól, ragaszkodjatok a jóhoz.

10. Atyafiúi szeretet által egymásnak szerelmére hajlandók legyetek: egymással tisztességgel legyetek.

15. Örüljetez az örülökkel és sírjátok a sírokkal.

17. Senkinek gonosz helyébe gonoszt ne fizessetez.

19. Magatokért bosszút ne álljatok, hanem adjatok helyt az Isten bosszúállásának.

20. Azért, ha éhezük ellenséged, adj ennie; ha szomjúhozük adj innia³⁾).

¹⁾ Vámszedők

²⁾ A katonák

³⁾ Salamon példabeszédei 25 fejezet, 21-22. vers szóról szóra

PÁL LEVELE A RÓMABELIEKHEZ*13. fejezet*

1. Minden lélek a felső hatalmasságoknak engedelmes legyen; mert nincsen hatalmasság, hanem Istentől

2. Azért, aki ellene támad a hatalmasságnak, az Isten rendelkezésének támad ellene

8. . . . egymást szeres-seték; mert kik egymást szeretik, a törvényt betöltötték.

9. Mert e parancsolatok: Ne paráználkodjál, ne ölj, ne orozz, hamis tanúságot ne szólj- ne kívánjad¹⁾, és ha több más parancsolat van, e beszédben foglaltatik be summa szerint: Szeresd felebarátodat mint magadat²⁾.

10. A szeretet a mi felebarátunkat sem illeti gonosszal.

PÁL LEVELE AZ EFÉZUSBELIEKHEZ*4. fejezet*

26. Aki orozott- többé ne orozzon, hanem inkább munkálkodjék....

27. Semmi tisztátalan megveszett beszéd a ti szátokból ki ne szár^ maxzék; hanem amely hasznos építésre- hogy kedves legyen a hall-fátoknak.

31. Minden mérges beszéd- felgerjedés, harag, kiáltás és ka-romlás ti közületek kivettessék.

6. fejezet

5. Ti szolgák engedelmesek, legyetek azoknak, kik nektek uraitok . . .

6. Nem szem előtt szolgálván, mint akik embereknek akarnak kedveskedni, hanem . . . szívetek szerint cselekedvén az Isten akarátát.

9. Ti urak is ugyanazokat cselekedjétek övelük, elhagyván a fénygetéseket. tudván azt, hogy a ti Uratok is mennyben van és hogy nincsen annál személyvágatás.

Ugyanezt megismétli a Kolossebeliekhez írt levélben a 3. fejezetben-22-23. versben és a 4. fejezetben, 1. versben.

PÉTER II. LEVELE*1. fejezet*

5. ... hitetek mellé ragasszatok jóságos cselekedetet- a jó cselekedet mellé tudományt.

6. A tudomány mellé mértékletességet, a mértékletesség mellé tűrést, a tűrés mellé isteni tiszteletet.

7. Az isteni tisztelet mellé atyafiakhoz hajlandó szívet az atyafiak-hoz hajlandó szív mellé szeretetet.

JÁNOS APOSTOL I. LEVELE*2. fejezet*

15. Ne szeressétek e világot, se azokat, melyek e világban vannak, na valaki szereti e világot- nincsen abban az Atyának szerelme.

16. Mert minden, ami e világban van, a testnek kívánsága, szemeknek bujálkodása és életnek kevélysége. nem az Atyától van, hanem e világtól.

17. És e világ elmúlik és az ő kívánsága is ...

¹⁾ A Tizparancsolatból szórói-szóra.

²⁾ Mózes 3. kötet, 19. fejezet, 18. vers szóról-szóra.

3. fejezet

15. Valaki gyűlöli atyját, gyilkos az; és tudjatok, hogy egy gyilkosnak is nincsen ő magában megmaradó örök élete.

16. ... Nekünk is azért adnunk kell a mi életünket a mi atyánk-fiaiért.

18. Fiaskáim, ne szeressük egymást csak beszéddel és nyelvvel, hanem cselekedettel és valósággal

4. fejezet

16. Az Isten szeretet, és aki a szeretetben marad, az Istenben marad és az Isten abban.

Íme, az evangélium társadalomerkölcsi gondolatvilága, tehát az ősi, hamisítatlan keresztény szellem életfelfogása. Gyakran súlyos következményeket támaszt, de amit mond a békéről, a testvériségről, az összeférésről, a kölcsönös segítségről, az emberek egyenlőségéről, az mind oly ideál, amelynek megvalósítása mégis csak az emberek akaratától függ.

Lényeges különbségek vannak a zsidó és keresztény vallás között, ami a hitcikkelyeket illeti, de az etika törvényeiben mindketten találkoznak. Hisz *úton-útfélen* ki lehetne mutatni, hogy az evangélium erkölcsi elvei párhuzamosak az ótestamentuméival, valamint azt, hogy ezekben található amazok eredeti kútforrása.

Mély szomorúsággal kell, hogy eltöltsön minden lelket az a tapasztalat, hogy a tények még nagyon távol állanak az eszméktől, hogy az élet mennyire más, mint a gondolat, a nemzetek és az egyének körében egyaránt. De a mindeneket felforgató haború megtanított arra, hogy az emberiség legfenköltebb és legszentebb, egyúttal legboldogítóbb és legáldottabb feladata: a szeretet, igazság és béke országának fölépítése.

